

ייחודו ויתרונותיו של הטיפול של פסיכולוג בראי החוק

עו"ד ברוך אברהמי

מטפלים שאינם מוכרים ואינם מוסמכים על פי חוק כלשהו, אינם מחויבים בחוק לחיסיון, והמטופל נותר ללא הגנה מספקת על כבודו, פרטיותו ועל נבכי נפשו מפני עיניים זרות. מטפלים שכאלה אינם יכולים להיעזר בחיסיון הנתון בפקודת הראיות לטיפול הפסיכולוגי ולהגן על המטופל אם עולה הצורך.

ייחוד העיסוק בפסיכולוגיה

מי שרוצה או זקוק ליעוץ, לאבחון או לטיפול פסיכולוגי רשאי על פי חוק לקבלו רק מפסיכולוג מומחה מוסמך ורשום כחוק בהתאם לחוק הפסיכולוגים. חוק הפסיכולוגים שומר על המטופלים ועל הציבור ומבטיח כי יינתן אבחון, ייעוץ וטיפול פסיכולוגי ברמה נאותה ממי שעבר מסלול של לימודים מוכרים בפסיכולוגיה, תואר ראשון ותואר שני, התמחות מתאימה, בחינות והסמכה. מי שבחר ללכת ליעוץ פסיכולוגי למי שאינו פסיכולוג מסתכן, וייתכן כי יישא בהוצאות מיותרות ובתוצאות מזיקות.

המטופל כצרכן

אציע לראות את הדברים מזווית התבוננות נוספת. במובנים רבים המטופל הוא צרכן של שירות. לפי חוק הגנת הצרכן, אין להטעות את מקבל השירות באשר לטיב השירות שהוא מקבל ומהותו. לדעתי זכאי הצרכן לדעת מה הכשרתו והשכלתו של המטפל, מה הידע והניסיון שלו, והוא זכאי גם לשאול ולקבל תשובה על השאלות אם מקצועו של המטפל שלפניו מוסדר בחוק ומה הכלים המקצועיים שאותם למד. עוד זכאי המטופל לדעת אם המטפל נתון לפיקוח של רשות מוסמכת. רבים מאיתנו לא ייתנו מכוניתם בידי מי שאינו מוסך מורשה. הם לא ישלמו למי שאינו חשמלאי מוסמך כדי שיתקן את החשמל בביתם, ולא ייתנו את שיניהם בידי מי שאינו רופא שיניים מוסמך כחוק. זכאים המטופלים כצרכנים לשמור נפשם לא פחות ממכוניתם.

מטפל המסכן את המטופל

נציע לציבור המטופלים לחשוב על הדברים מזווית נוספת, למשל, אם אדם מעוניין לשלוח את ילדו למטפל שאינו מוסמך על פי חוק

רשימה זו באה על רקע מציאות שבה אין מספיק מודעות בציבור ליתרונות שיש מבחינת החוק ליעוץ ולאבחון של פסיכולוגים על פני מטפלים אחרים.

הכרת החוק בזכויות מטופלים

פסיכולוג כמוהו כרופא מבחינת חוק זכויות החולה. טובתם של המטופלים שיהיו להם זכויות ושיהיה להם הגנה חוקית. חוק זכויות החולה תשנ"ו-1996 קובע מיהו מטפל המוכר לפי חוק זה. הוא קובע כי מטפלים הם - רופא, אח או אחות, מיילדת, פסיכולוג, מרפא בעיסוק, פיזיותרפיסט, קלינאי תקשורת, תזונאי-דיאטן, קרימינולוג קליני, פודיאטר. מי שהולך ליעוץ או לטיפול אצל מטפל שאינו מוכר בחוק זכויות החולה צריך לדעת שאין לו הזכויות שהחוק מעניק למטופלים.

כלים ואמצעים לטובת מטופלים מוכרים בחוק

חוק זכויות החולה נותן גם כלים ואמצעים לטיפול של פסיכולוג שאינם ניתנים למטפלים שאינם מוכרים בו. למשל, ישנם מצבים שבהם טיפול טוב ומוצלח מחייב שהמטפל לא ימסור למטופל מידע שעלול לגרום לו נזק נפשי חמור. ייתכן גם שלא טוב למטופל שדברים ייכתבו ברשומות הרפואיות הפסיכולוגיות. חוק זכויות החולה מסדיר זאת, וגם מבחינה זו הפסיכולוג כמוהו כרופא. ועדת האתיקה הפועלת לפי חוק זכויות החולה יכולה לשמור על המטופל ועל האינטרס שלו במצב מעיין זה. החוק מעניק לכך כלים ואמצעים, ואלה אינם בנמצא כאשר המטפל בחר לתת את בעיותיו הנפשיות בידי מטפל לא מוכר בחוק זכויות החולה.

חיסיון פסיכולוגי שאינו בחוק למטפלים אחרים

טובת המטופלים היא שהדברים שנאמרו למטפל מתוך יחסי אמון יישמרו בסוד ולא יתגלו. חשוב למטופלים כי פרטיותם תישמר. פקודת הראיות מכירה בחיסיון הפסיכולוגי בדומה לרפואי. החיסיון מסייע לאבחון ולטיפול ומאפשר למטופל להיפתח אל מול המטפל. כך ניתן להגיע לבעיות האמיתיות. בשונה מכך,

הפסיכולוגים, וניתן להגיש עליו גם תלונה לוועדת האתיקה של הסתדרות הפסיכולוגים. לעומת זאת, מטפל שאינו פסיכולוג ואינו מוכר ומוסמך בחוק, עושה כרצונו ללא כללי התנהגות ואתיקה מחייבים ומבלי שיש גורם מקצועי סטטוטורי שבפניו מחויב הוא לתת דין וחשבון ולהשיב על תלונות. כדאי שהציבור והמטופלים ידעו זאת.

הצגת השירותים ושיטות הטיפול

חוק הפסיכולוגים בא גם להבטיח כי הטיפול והשירות הפסיכולוגי ינתן על פי סטנדרטים מקצועיים נאותים והולמים. חוק הפסיכולוגים מחייב את הפסיכולוגים להציג עצמם ואת שירותיהם בתחומי מומחיותם המוכרים בחוק. מי שאינם פסיכולוגים, עלולים לנצל לרעה את עובדת אי הסדרת עיסוקיהם בחוק. הם עלולים לכנות את עצמם ואת שירותיהם בשמות משמות שונים המטעים את הציבור ואת המטופלים. ייתכן שהם ינסו לשווק את עצמם כדי לשלשל לכיסם הכנסות משיטות טיפול לא קיימות או לא מוכרות או לא מתאימות. ייתכן שלהם עצמם אין ידע מוכח או ניסיון דרושים. המטופלים והציבור חשופים למקרים כאלה.

מילת סיכום

לדעת כותב שורות אלה, כל המבקש טיפול, יעוץ או אבחון פסיכולוגי ופונה לפסיכולוג, יכול לדעת כי הוא שם את נפשו ובריאותו בידי מי שכשיר לכך והוא מוגן על ידי רשות ועל ידי חקיקה. ומי שלא נוהג כך זו בעיה שלו.

עלול להתברר חלילה שהמטפל פדופיל. כל העושה זאת לוקח על עצמו סיכון. לעומת זאת, אם אדם רוצה להיות בטוח שהמטפל בילדו לא עבר עבירה פלילית, טוב שידע כי חוק הפסיכולוגים קובע כי כאשר פסיכולוג עבר עבירה פלילית, רישיונו נבחן ויישלל במקרים המתאימים. אם פסיכולוג עבר על הכללים הוא ייתן את הדין בהליך משפטי ומשמעתי לפי חוק הפסיכולוגים, והוא עשוי להיות מושעה מלטפל באנשים או להיענש בדרך אחרת. מטופל ששם את בריאותו הנפשית בידי פסיכולוג יכול לדעת כי המטפל אינו עבריין או מפר כללי משמעת. לא בהכרח כך הוא כאשר הוא בידי מטפל אחר שאינו מוכר ומוסמך בחוק.

כושרו הבריאותי והנפשי של המטפל

לדעתי מי שהולך לטיפול אצל מטפל שאינו מוסמך בחוק מסתכן בבחירת מטפל שכושרו הרפואי והנפשי לא יאפשר לו לטפל כראוי בבני אדם. ייתכן שהמטפל עצמו חולה במחלה מסכנת שעלולה להזיק למטופלים. לעומת זאת, מי שהולך לטיפול אצל פסיכולוג יכול לדעת כי במקרים מעין אלה יש גורמים מוסמכים בחוק להשעותו או לפסול אותו מלעסוק בפסיכולוגיה או לנקוט בצעדים אחרים נוספים, הרתעתיים או מניעתיים.

איכות הטיפול הפסיכולוגי והבטחתו בחוק

רמתו הגבוהה ואיכותו של הטיפול הפסיכולוגי מושגים, בין היתר, על ידי כך שהפסיכולוג הוא תחת פיקוח של משרד הבריאות והוא נתון לוועדת תלונות וועדת משמעת. פסיכולוג מחויב לנהוג גם בהתאם לכללי ההתנהגות והאתיקה של הסתדרות

ביטוח בריאות לחברי הפ"י
תכנית הביטוח הינה מהטובות והמתקדמות בישראל
בעלות נמוכה ביחס לתכניות ביטוח פרטיות!

הרחבה לביטוח המשלים של קופות החולים
 כיסוי למגוון רחב של אירועים רפואיים
 כיסוי לתרופות שלא בסל הבריאות • ניתוחים בישראל ובחו"ל
 כיסוי לטכנולוגיות רפואיות מתקדמות

בברכת בריאות טאנה!

חידוש/הצטרפות באתר הפ"י www.psychology.org.il